

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(controlul tutunului)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Proiectul este elaborat de Ministerul Sănătății de comun cu Agenția Națională pentru Sănătate Publică.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
<p>Elaborarea proiectului de hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative în domeniul controlului tutunului a fost impusă de situația precară, în care se află Republica Moldova, datorită prevalenței înalte a consumului produselor din tutun și produselor conexe, ceea ce reprezintă un risc major pentru sănătatea publică și care nu asigură ridicarea nivelului siguranței sănătății publice și al protecției sănătății umane ca o condiție prealabilă pentru dezvoltare durabilă, creștere economică și integrare în UE. Potrivit studiului național recent, care a examinat prevalența factorilor de risc pentru bolile netransmisibile (STEPS 2021), trei din zece moldoveni de vârstă adultă (29,9%) se declară fumători actuali și mai mult de un sfert (26,2%) consumă zilnic produsele din tutun. Cea mai mare îngrijorare este determinată de creșterea folosirii produselor de tutun încălzit și a țigărilor electronice, în special printre adolescenții din Republica Moldova. Deja în 2019, conform datelor studiului în rândul tinerilor (Global Youth Tobacco Survey, GYTS) 16,3% dintre tinerii în vârstă de 13-15 ani (20,4% dintre băieți și 11,8% dintre fete) foloseau produse de tutun, inclusiv produse de tutun încălzit. Conform aceluiași studiu, 12,7% dintre tinerii în vârstă de 13-15 ani foloseau țigări electronice. Astfel, deși procentul adolescenților care fumează în prezent țigări este în continuă scădere (de la 13,7% în 2004 până la 7,4% în 2019), acest beneficiu este contracarat de faptul că mai mulți fumează curent țigări electronice și produse din tutun încălzit. În a. 2019, mai mult de 1/3 din adolescenți (31,7%) au declarat că au încercat se fumeze țigaretile electronice cel puțin o dată, procentul consumatorilor curenți fiind de 12,7%.</p> <p>Republica Moldova este singura țară din Regiunea Europeană a OMS care are o tendință de creștere a consumului de tutun¹. Aceste rezultate descurajatoare au fost determinate, în mare parte, de lobby din partea companiilor de tutun și modificări operate în perioada 2017-2020 la legislația privind controlul tutunului prin care produsele din tutun încălzit au fost excluse de la toate reglementările restrictive și interdicții legate de publicitate, promovare și sponsorizare, etichetare, comercializare, precum și din cele pentru protecția împotriva expunerii la fumul de tutun. De menționat că însăși ministrul sănătății, muncii și protecției sociale din acea perioadă promova activ la Guvern modificări ale actelor normative care să favorizeze consumul produselor din tutun încălzit în rândul populației. Erodarea măsurilor de control al tutunului a continuat prin permiterea plasării pe piață și comercializarea pachetelor unitare, apoi și a ambalajelor exterioare ale produselor din tutun care creează asocieri cu produsele alimentare sau cosmetice ori cu jucăriile. Mai mult, în Iulie 2018 au fost aprobate excepții de etichetare pentru produsele din tutun comercializate în magazinele duty free, iar în Decembrie 2020 au fost aprobate majorări ale concentrației admisibile de nicotină în țigaretile electronice, iar dispozitivele și accesoriile de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora au fost excluse de la interdicțiile de expunere vizibilă în spațiile comerciale accesibile publicului. Astfel eficiența măsurilor de control al tutunului în Republica Moldova a fost afectată de ingerințele legislative și sub-legislative pro-industrie, ceea ce a diminuat și din capacitatea instituțiilor publice de resort pentru asigurarea protecției împotriva expunerii la fumul de tutun și punerea în aplicare a restricțiilor asupra oricărui tip de publicitate, promovare și sponsorizare a tutunului etc.</p> <p>Este bine cunoscut că un cadru legal clar și cuprinzător este cel mai eficient instrument pentru a limita efectele devastatoare a tutunului, inclusiv asigurarea durabilității acestuia, în special prin neadmiterea ingerințelor pro-tabagice asemeni celor din anii 2017-2020. Totodată, apariția în ultimii ani de noi produse din tutun și inovarea continuă a operatorilor din acest domeniu reprezintă o amenințare reală care poate scăpa de interdicțiile prevăzute de legile antitutun. În eforturile sale de a promova produsele din tutun, industria a recurs la produse din ce în ce mai atractive, din perspectiva ambalajului și al brandingului, ducând la creșterea interesului adolescenților pentru țigaretile</p>

¹ WHO global report on trends in prevalence of tobacco use 2000–2030. Geneva: World Health Organization; 2024. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.)

electronice și produsele din tutun încălzit. Industria tutunului desfășoară campanii informaționale foarte bine gândite pentru a recruta tineri în rândul fumătorilor. Documentele interne ale industriei tutunului relevă faptul că firmele de tutun consideră că adolescenții de 13 ani sunt principalii potențiali clienți; producătorii studiază obiceiurile tinerilor și elaborează produse și campanii de marketing, care îi vizează nemijlocit pe tineri².

Este critic ca legislația națională să țină pasul cu gama în continuă schimbare a produselor din tutun și produselor conexe, și să includă adaptări suplimentare necesare. Astfel, cadrul normativ național în domeniul controlului tutunului din 2015 a fost elaborat înainte ca produsele din categoriile relativ noi de articole tabagice și nicotină să ajungă pe piață. În consecință, unele dintre regimurile de control al produselor din tutun se aplică diferențiat și/sau cu ambiguitate pentru produsele respective.

În conformitate cu legile în vigoare, pe **ambalajele produselor** din tutun încălzit sunt plasate doar avertismente textuale despre dauna fumatului, care ocupă 30% din suprafață, în comparație cu un avertisment grafic (pictogramă) care ocupă 65% din suprafața pachetului, astfel cum este aplicabil în cazul produselor din tutun convenționale. Acest fapt induce impresia ca produsele din tutun încălzit sunt mai puțin nocive. Totodată, anume avertismentele ilustrate (pictograme) s-a dovedit în mod constant că descurajează consumul de tutun.

O altă particularitate a produselor din tutun încălzit este faptul că acestea prezintă sisteme cu două componente: (i) rezervele sau cartușele din tutun (în esență țigarete) și (ii) dispozitivul electronic de încălzire reutilizabil care nu conține tutun. Având interdicții prin lege pentru publicitatea produselor din tutun, companiile de tutun își edifică strategiile de marketing postând în prim plan brandul dispozitivului de încălzire. Dispozitivele electronice sunt promovate de companiile de tutun adesea separat de rezervele din tutun. Companiile aplică pentru dispozitive ambalaje atractive, pentru care nu se impune plasarea de avertismente cu referire la nocivitatea tutunului pentru sănătate, astfel sporind atractivitatea acestor produse pentru tineri.

În a. 2022 Comisia Europeană a aprobat Directiva delegată (UE) 2022/2100 de modificare a Directivei 2014/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește retragerea anumitor exceptări care vizează produsele din tutun încălzit. Noile prevederi se referă inclusiv la retragerea exceptărilor, în cazul produselor din tutun încălzit, de la obligațiile de a purta avertismentele de sănătate combinate pe ambalajele acestor produse. Statele UE au obligația de a se conforma prezentei directive până la 23 iulie 2023, cu aplicarea dispozițiilor începând cu 23 octombrie 2023.

Un alt element major care influențează inițierea consumului produselor din tutun la tineri este **expunerea în permanență la mesajele de promovare** al acestor produse distribuite agresiv de companiile de producători. Prin folosirea comunicării în mediu online și aplicarea de tactici subtile aplicate pentru diferite conținuturi de media, industria de tutun evită reglementările care vizează publicitatea tradițională. Astfel, tinerii continuă să fie expuși zilnic prin intermediul produselor audiovizuale (video, audio, în internet, filme artistice difuzate de operatorii prin cablu), în care este demonstrat consumul produselor din tutun, pot fi vizualizate produsele din tutun și cele conexe, dispozitivele și accesorii de încălzire și utilizare a acestor produse, fără avertismentul mențiunea că fumatul este dăunător sănătății. Fiind influențați semnificativ de modele comportamentale prezentate în media, tinerii sunt tentați să consume produsele din tutun pentru a se conforma comportamentelor urmărite la personajele din filme și emisiuni. Astfel, expunerea tinerilor la diferite conținuturi audiovizuale pro-tabagism creează, în special printre copii și adolescenți, iluzia unei asocieri dintre perfecțiunea athletică, eleganță, delicatețe, frumusețe și fumat. În baza celor relatate mai sus, este necesar de a revedea legislația în domeniul controlului tutunului, astfel încât legile să reglementeze la modul corespunzător produsele de tutun încălzit și țigările electronice, , în special prevederi cu referire la ambalare și etichetare și publicitate, inclusiv prezentarea indirectă a produselor din tutun, produselor conexe, dispozitivelor și accesoriilor de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora, în filme, emisiuni TV și emisiuni online.

O altă componentă esențială în controlul tutunului este și **protecția împotriva expunerii la fumul de tutun și la aerosolul de produs din tutun sau de produs conex**. În Republica Moldova, s-au înregistrat progrese importante în implementarea interdicțiilor complete de fumat în spațiile închise,

² Perry CL. The Tobacco Industry and Underage Youth Smoking: Tobacco Industry Documents from the Minnesota Litigation. Archives of Pediatric and Adolescent Medicine. 1999;153:935-941.

inclusiv pentru sectorul de alimentație publică. Conform datelor ANSP, nivelul de conformitate cu normele legale constituie 74%, în cadrul controalelor de stat. Cu toate acestea, interzicerea fumatului doar în spațiile închise este insuficientă pentru a oferi protecția adecvată a populației, în special a tinerilor, împotriva efectelor nocive ale expunerii la fumul secundar. Situația se datorează faptului că interdicțiile de fumat în interior i-au determinat pe fumători să identifice noi locuri pentru fumat, în special zonele exterioare pentru care nu se aplică reglementările privind spații fără fumat. Acest lucru duce la niveluri ridicate de expunere la nicotină pe terasele barurilor, restaurantelor, a localurilor de agrement, multe din care sunt vizitate de copii și adolescenți.

Datele studiului GYTS 2019 au relevat că 46,4% dintre tineri în vârstă 13-15 ani sunt expuși la fumul de tutun în spațiile publice deschise. În același timp, cele mai frecvente petiții adresate Ministerului Sănătății din partea populației privind nerespectarea dreptului la un mediu fără fum vizează zonele de agrement și terasele localurilor de alimentație publică. Același lucru este și cu angajații obiectivelor de alimentație publică ș.a. care sunt expuși, în timpul orelor de muncă, la fumul de tutun sau de produs conex sau aerosol de produs din tutun sau produs conex, astfel încălcându-se drepturile acestora privind asigurarea securității și sănătății la locul de muncă. Zonele în aer liber în care se mănâncă și se bea în condiții de fum supun mii de clienți - inclusiv copii și personalul din industria ospitalității la locul de muncă - la doze repetate și nedorite de contaminanți aerieni cancerigeni, foarte toxici. Există dovezi care măsoară modul în care fumatul afectează calitatea aerului în astfel de locuri în aer liber. Un studiu care a măsurat nivelurile de fum de țigară într-o varietate de locații în aer liber a arătat că o persoană care stă lângă un fumător într-o zonă în aer liber ar putea fi expusă la niveluri de fum de țigară similare cu cele ale unei persoane care stă într-o tavernă în interior unde fumatul este permis, în timp ce, în zonele de luat masa aglomerate, cu numeroși fumători prezenți, nefumătorii pot fi expuși la o cantitate considerabilă de fum pasiv. Studiile demonstrează că, chiar și în zonele exterioare bine ventilate, nivelurile de fum pasiv pot fi suficient de ridicate pentru a reprezenta un risc pentru sănătatea celor din apropiere³.

Mai mult, admiterea fumatului în spațiile publice deschise și semideschise determină crearea unor atitudini de acceptare și de normalizare socială a fenomenului de către tineri. Astfel, copii și adolescenți în prezența cărora se consumă produsele din tutun și produse conexe inițiază cu o probabilitate mult mai mare acest obicei nociv, devenind în scurt timp consumatori dependenți cu toate consecințele negative pentru sănătatea și dezvoltarea acestora. Scopul extinderii interdicțiilor pentru consumul produselor din tutun asupra unor spații publice deschise și semideschise, în special terase, este de a proteja mai bine populația, inclusiv angajații localurilor vizate, împotriva expunerii la fumul de tutun și la aerosolul de produs din tutun sau de produs conex și de a descuraja consumul de tutun și nicotină. Prin implementarea interdicțiilor de fumat atât în locuri publice închise, cât și cele deschise și semideschise, cum sunt terasele, este posibilă reducerea semnificativă a expunerii la substanțele nocive conținute în fumul secundar și terțiar, minimizând riscurile pentru sănătate atât pentru fumători, cât și pentru nefumători. În plus, acest lucru ajută la crearea unor medii curate și plăcute pentru toată lumea și previne disconfortul și iritarea nefumătorilor a căror experiență generală și bunăstare ar putea fi afectate de expunerea la fumul secundar.

Interzicerea fumatului are, de asemenea, un impact economic pozitiv asupra întreprinderilor și turismului. În prezent, există numeroase dovezi la nivel mondial care demonstrează în mod clar că politicile anti-fumat nu au efecte economice negative pentru întreprinderi, inclusiv pentru restaurante și baruri. De fapt, politicile antifumat au adesea un impact economic pozitiv asupra întreprinderilor (WHO Report on the global tobacco epidemic, 2023). Orice costuri necesare pentru punerea în aplicare a mediilor fără fum de țigară în spațiile exterioare ale localurilor unde se servesc mese și băuturi ar fi compensate în timp de îmbunătățirea sănătății și productivității angajaților, de reducerea riscului de litigii legate de daunele aduse sănătății de către personal și clienți, precum și de incendii sau alte daune cauzate de materialele de fumat (Submission on smoke-free outdoor eating and drinking. Heart Foundation.

³ Submission on smoke-free outdoor eating and drinking. Heart Foundation.

https://www.heartfoundation.org.au/getmedia/20adc565-954f-4114-9ab9-941a77ce36ad/Heart_Foundation_Submission_Smoke-free_OutdoorEatingandDrinking2013_final.pdf

Interzicerea fumatului în locurile publice joacă și pe terenurile de sport, de asemenea, un rol în încurajarea modelării pozitive și a denormalizării, în special pentru generațiile tinere. Interzicerea fumatului în locuri publice transmit un mesaj clar că fumatul nu este un comportament acceptabil din punct de vedere social. Acest lucru poate ajuta să-i descurajeze pe tineri să inițieze obiceiurile de fumat, împiedicând generațiile viitoare să devină fumători și contribuind la sănătatea publică generală. În plus, acest lucru poate avea un impact pozitiv asupra fumătorilor actuali, prin crearea unui mediu care susține renunțarea sau reducerea obiceiurilor de fumat.

Deși legislația UE nu armonizează normele statelor membre privind mediile fără fum, considerentul 48 al Directivei 2014/40/UE încurajează statele membre să ia măsuri de reglementare.

Adițional, Recomandarea Consiliului din 2009 privind mediile fără fum a cerut statelor membre să introducă măsuri pentru a asigura o protecție eficientă împotriva expunerii la fumul de tutun, astfel cum se prevede la articolul 8 din Convenția-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății pentru controlul tutunului, și anume: Fiecare Parte va adopta și va implementa în zonele de jurisdicție națională existente, stabilite de legea națională, și va promova activ la nivelul ei de autoritate adoptarea și implementarea unor măsuri eficiente legislative, executive, administrative și/sau de altă natură, asigurând protecția împotriva expunerii la fumul de tutun la locurile de muncă închise, în mijloacele de transport public, în locurile publice închise și, după caz, în alte locuri publice.

În aceeași ordine de idei, implementarea legislației de interzicere a fumatului în spațiile publice este influențată negativ de interpretări și percepții eronate, atât din partea consumatorilor produselor din tutun și celor conexe, cât și al administratorilor de spații vizate, privind spectrul de produse pentru care aceste interdicții sunt aplicabile. Având în vedere varietatea actuală a produselor din tutun și cele conexe, care sunt interzise pentru utilizare în spațiile închise, semiînchise și în anumite spații publice deschise, semnul unic de interzicere a fumatului pe care este prezentată o țigaretă aprinsă, barată de o linie roșie transversală nu reflectă această multitudine de produse. Organizația Mondială a Sănătății a propus țărilor membre pentru preluare semne care prezintă diferite categorii de produse din tutun, după cum prevede acest proiect de act normativ.

Un aspect cheie al politicilor în domeniul controlului tutunului este și **monitorizarea produselor din tutun**. Sistemul de monitorizare din Republica Moldova reglementat prin legislația actuală nu este aliniat formatului comun de raportare stabilit pentru statele membre UE pentru transmiterea datelor privind ingredientele conținute în tutun și produsele conexe și pentru divulgarea publicului a datelor colectate.

Proiectul elaborat este în concordanță cu prevederile Convenției-cadru a OMS pentru controlul tutunului (CCCT), care reprezintă primul tratat internațional negociat sub auspiciile OMS, și care este un tratat bazat pe dovezi, care reafirmă dreptul tuturor persoanelor la cele mai ridicate standarde de sănătate. CCCT reprezintă o modificare de paradigmă în dezvoltarea unei strategii regulatorii pentru adresarea substanțelor care creează dependență, și afirmă importanța strategiilor de reducere a cererii, precum și a problemelor legate de furnizare a produselor din tutun și produselor conexe. Republica Moldova ratificând CCCT prin Legea nr.124/2007, și fiind parte la CCCT din a.2009, și-a luat angajamentele de a adopta și implementa măsuri eficiente legislative, executive, administrative și/sau de altă natură și de cooperare cu alte Părți, în mod adecvat, pentru elaborarea politicilor necesare de prevenire și reducere a consumului de tutun și produse conexe, a dependenței de nicotină și a expunerii la fumul de tutun sau de produs conex sau la aerosolul de produs din tutun sau de produs conex.

Totodată, progresul în domeniul controlului tutunului este relevant pentru parcursul European al Republicii Moldova, fiind parte al Acordului de Asociere. Raportul analitic al alinierii Moldovei la acquis-ul UE prezentat de Comisia Europeană în februarie 2023, a recunoscut progresele RM în prelua normelor UE referitoare la fabricarea, vânzarea, publicitatea și promovarea articolelor din tutun. Totodată, în baza constatărilor din raport au fost identificate acțiunile prioritare ce urmează a fi realizate în perioada imediat următoare în vederea accelerării procesului de implementare. Una din recomandările Comisiei Europene oferite în Raportul privind extindere 2023 se referă la consolidarea cadrului legislativ în domeniul controlului tutunului.

Acțiunea de revizuire a legislației antitutun este inclusă în Planul național de acțiuni pentru aderare a Republicii Moldova la UE pentru aa 2024-2027.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Prevederile proiectului prezentat reprezintă un exercițiu de transpunere parțială a Directivei 2014/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre în ceea ce privește fabricarea, prezentarea și vânzarea produselor din tutun și a produselor conexe și de abrogare a Directivei 2001/37/CE, așa cum a fost modificată ultima oară prin Directiva delegată (UE) 2022/2100 a Comisiei din 29 iunie 2022, , Recomandării Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind mediile fără fum de tutun, în contextul executării angajamentelor asumate prin Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană (Anexa XIII la Capitolul 21 (Sănătate publică); Gradul de compatibilitate este reflectat în tabelele de concordanță.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul prezentat presupune consolidarea cadrului legislativ în domeniul controlului tutunului, care este în concordanță cu prevederile Convenției-cadru a OMS pentru controlul tutunului și se adaptează la angajamentele față de UE privind controlul tutunului, precum și noile evoluții în ceea ce privește produsele din tutun și produsele conexe.

Proiectul prevede aprobarea modificărilor în Legea nr. 278/2007 privind controlul tutunului, Legea nr. 264/2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic, Codul Contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008, Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320/2012, Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr.174/2018, Legea nr. 25/2023 pentru modificarea unor acte normative.

Principalele prevederi incluse în proiect se referă la următoarele aspecte:

1. **Legea nr. 278/2007 privind controlul tutunului**

Cuprinsul legii se completează cu noțiuni noi sau modificate, care se aliniază noțiunilor definite în legislația europeană: *flacon de reumplere; modificare substanțială a circumstanțelor; mediul fără fum; nicotină; nivel al emisiilor; produs din tutun încălzit; pungă; tutun etc.*. Stabilirea acestor noțiuni va exclude ambiguitățile în interpretarea și aplicarea prevederilor legislative.

La articolul 11 se abrogă normele care deja nu mai sunt în vigoare. La articolul 12 se specifică că dreptul de verificare de către MS, prin intermediul ANSP, a corespunderii nivelurilor de emisii în laboratoare autorizate, care nu sunt deținute și nici controlate în mod direct sau indirect de către industria tutunului.

Articolul 13 se modifică prin completarea **cerințelor pentru raportare** de către Agenții economice care produc și/sau importă tutun și/sau produse din tutun, produse conexe, dispozitive și accesorii de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora cu:

- studiile interne și externe de care dispun cu privire la cercetarea pieței și preferințele diverselor grupuri de consumatori, incluzând tinerii și fumătorii curenți, referitoare la ingrediente și emisii, precum și rezumatele oricărui studii de piață pe care le realizează atunci când lansează produse noi.

- volumul anual al vânzărilor per marcă și tip, raportate în număr de țigarete sau cantități de lichide, dispozitive de încălzire, accesorii de utilizare – exprimate în kilograme, litri, unități.

Articolul 13 se completează cu reglementări noi ce includ, pe lângă obligațiile de raportare prevăzute la articolul 13, raportarea extinsă în cazul anumitor aditivi conținuți în țigarete și tutun pentru rulat care sunt incluse pe o listă prioritară, aprobată de Guvern. Prevederea dată stabilește temeiul legal pentru transpunerea *Deciziei de punere în aplicare (UE) 2016/787 a Comisiei din 18 mai 2016 de stabilire a unei liste prioritare a aditivilor conținuți în țigarete și tutun destinat rulării în țigarete care fac obiectul obligațiilor sporite de raportare* – măsură inclusă în Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la UE pe anii 2024-2027, prevăzută pentru luna iunie 2024.

La art.15 privind cerințele generale de etichetare a produselor din tutun se includ și produsele conexe, pentru a asigura cerințe generale unice pentru etichetarea produselor din tutun și produselor conexe.

Articolul 16 prevede **cerințe unice pentru etichetarea produselor din tutun pentru fumat, care includ toate** produsele din tutun, inclusiv pachetele de produs din tutun încălzit (rezerve din tutun), ce vor fi etichetate conform aceluiași cerințe ca și pachetele de țigarete, inclusiv suprafața dedicată avertismentelor textuale și combinate. Pe pachetele de produse din tutun încălzit pe care actualmente se aplică doar avertismente textuale, după modificare vor fi aplicate avertismente de sănătate combinate, în conformitate cu Directive 2014/40/UE.

O altă prevedere propusă în art. 16 include ajustarea la cerințele Directivei 2014/40/UE privind aprobarea a 3 seturi de avertismente combinate, care vor fi rulate anual pe produsele din tutun, cu redarea consecințelor consumului acestor produse. Se propune ca această normă să intre în vigoare la 01.01.2027.

Se completează cu un articol nou 16¹ care include reglementări pentru etichetarea produselor conexe, și anume: i) Pe fiecare pachet unitar și pe orice ambalaj exterior al țigaretelor electronice care conțin nicotină și al flacoanelor de reumplere se imprimă avertismentul de sănătate: „Acest produs conține nicotină. Nicotina generează un grad ridicat de dependență”; ii) Pe fiecare pachet unitar și pe orice ambalaj exterior al țigaretelor electronice fără nicotină și al flacoanelor de reumplere fără nicotină se imprimă avertismentul de sănătate: „Fumatul acestui produs dăunează sănătății dumneavoastră”; iii) Pe fiecare pachet unitar și pe orice ambalaj exterior al produselor din plante pentru fumat se imprimă avertismentul de sănătate: „Fumatul acestui produs dăunează sănătății dumneavoastră”.

Articolul 17¹ care reglementează etichetarea produselor din tutun care nu arde, care în proiect sunt, de fapt, produse din tutun încălzit, se propune spre abrogare prin faptul că etichetarea produselor din tutun încălzit se va realiza în conformitate cu prevederile articolul 16.

Amendamentele introduse la articolul 19 care reglementează prezentarea produselor includ produsele conexe, pentru a asigura ca acestea să nu includă caracteristici care: i) promovează un produs din tutun sau încurajează consumul lui prin crearea unei impresii eronate cu privire la caracteristicile, efectele asupra sănătății, riscurile sau emisiile acestuia, etichetele nu includ nici o informație în legătură cu conținutul de nicotină, gudron sau monoxid de carbon al produsului din tutun; ii) sugerează că un anumit produs din tutun sau produs conex are o biodegradabilitate mai bună sau alte avantaje de mediu; iii) creează impresia unor avantaje economice prin includerea unor bonuri imprimate, oferte de reducere, de distribuire gratuită, oferte de tipul „două produse la preț de unul” sau alte oferte similare.

Se completează cu articolul 19¹ care transpune prevederile Directivei 2014/40/UE privind **forma și aspectele pachetelor unitare** pentru produsele din tutun, prevederi care nu au fost preluate anterior. Aceasta va permite unificarea formelor pachetelor, precum și respectarea dimensiunilor avertismentelor de sănătate.

Articolul 21 se expune cu următorul titlu ”Publicitatea, promovarea și sponsorizarea produselor din tutun, a produselor conexe, a dispozitivelor și a accesoriilor de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora”. Totodată, articolul se completează cu alineatele (1¹) și (1²) ce țin de interzicerea prezentării produselor din tutun, a produselor conexe, a dispozitivelor și accesoriilor de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora în materiale și programe video, audio, TV, a jocurilor de calculator nou create. La **difuzarea materiale audiovizuale**, inclusiv a filmelor TV și video, a programelor de știri, care conțin scene cu produse din tutun, produse conexe, dispozitive și accesorii de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora, precum și scene cu procesul de consum al produselor menționate, se vor aplica normele stabilite în Codul serviciilor media audiovizuale ale Republicii Moldova nr.174/2018.

La articolul 22 se completează cu reglementări privind notificarea produselor conexe.

La articolul 23 care specifică cerințele privind produsele conexe se includ reglementări pentru asigurarea condițiilor de plasare pe piață și anume: i) lichidele care conțin nicotină nu au ingrediente care să prezinte riscuri pentru sănătatea umană, fie că sunt sau nu supuse încălzirii; ii) țigaretel electronice eliberează doze constante/fixe de nicotină în condiții de utilizare normală; iii) țigaretel electronice și flacoanele de reumplere, inclusiv cele fără nicotină, sunt astfel fabricate încât să se prevină intervenția necorespunzătoare asupra acestor produse și manipularea necorespunzătoare a acestora de către copii, de asemenea sunt protejate împotriva casabilității sau a scurgerilor de lichide și sunt prevăzute cu un mecanism care asigură reumplerea fără scurgeri de lichide. Se mai prevede că cerințele tehnice pentru mecanismul de reumplere al țigaretelor electronice se aprobă de Guvern. De asemenea, se prevede ca pachetele unitare de țigaretel electronice și de flacoane de reumplere, inclusiv cele fără nicotină, includ un pliant cu instrucțiuni de utilizare, contraindicații, avertismente pentru grupurile de risc specifice, eventualele efecte adverse, potențialul de dependență și toxicitate.

La articolul 24 care reglementează comercializarea produselor din tutun, produselor conexe, dispozitivelor și a accesoriilor de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora se interzice plasarea pe

piață a produselor conexe – pliculețe cu nicotină. De asemenea, se completează cu alineatul (1⁴) care preia reglementările din articolul 25 alin.(1) literele b) - g) deoarece acestea sunt improprii improprii articolului în cauză, inclusiv cu descrierea exhaustivă a denumirilor unităților de comerț ambulant în care este interzis comercializarea produselor din tutun, a produselor conexe, a dispozitivelor și a accesoriilor de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora, pentru a evita orice interpretări în procesul de aplicare a legii. Concomitent alineatul (1⁴) specifică normele în care este interzis comerțul electronic al produselor din tutun, a produselor conexe, a dispozitivelor și a accesoriilor de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora.

La articolul 25 a fost reformulat alineatul (1), ca urmare a preluării literele b) - g) în articolul 24 menționat supra, și completat cu referința la Legea nr.231/2010 cu privire la comerțul interior în cazul termenului - suprafața comercială a unității comerciale, care este utilizat în articolul 25.

Amendamentele la art. 26 presupun eliminarea termenului „locurile de uz comun” din alin.(1) lit. a) deoarece creează tautologie juridică cu noțiunea „spații publice”, precum și completează listei **spațiilor unde este interzis fumatul**, inclusiv pe terenurile de sport, în parcurile acvatice, în preajma piscinelor; pe terasele localurilor de alimentație publică și pe terasele cluburilor de noapte, inclusiv la terasele cinematografelor, discotecilor, disco-cluburilor, saunelor, sălilor de Internet sau la terasetele altor localuri de agrement; în stațiile de alimentare cu produse petroliere, inclusiv pe teritoriile aferente și la obiectele, inclusiv unitățile comerciale, amplasate pe acesta. Reglementarea respectivă este necesară pentru a asigura dreptul la un mediu fără fum, garantat de Legea 278/2007, în special în locurile vizitate cel mai frecvent de familiile cu copii. De asemenea, în acest articol la alineatul (2) se expune mai clar responsabilitatea angajatorilor, proprietarilor, managerilor spațiilor publice și ale locurilor de muncă să asigure respectarea normelor legale și un mediu fără fum la locurile de muncă și în spațiile aflate în gestiune.

Amendamentele la articolul 27 și includerea Anexei la Legea 278/2007 se referă la modificarea **semnului unic de interdicere a fumatului** cu expunerea acestuia în versiunea recomandată de Organizația Mondială a Sănătății, care va include o țigaretă aprinsă, un dispozitiv pentru încălzirea tutunului activat, o țigaretă electronică activată și o narghilea activată într-un cerc roșu, barată de o linie roșie transversală – care poate fi însoțit de avertismentul „Fumatul este interzis. Fumatul în aceste încăperi/spații/transportul public contravine legii”, spre deosebire de semnul actual care include doar o țigaretă aprinsă barată de o linie roșie transversală. Această modificare este necesară pentru stabilirea că restricțiile privind fumatul includ nu doar fumatul țigaretelor convenționale, ci și a altor produse din tutun sau produse conexe noi, cu utilizarea dispozitivelor de încălzire și de livrare a nicotinei, ponderea consumului cărora este în creștere. Anexa conține prezentarea grafică a semnului unic de interdicere a fumatului.

De asemenea, pentru punerea în aplicare a prevederilor articolelor 28, 29 și 30 ce reglementează interdicerea parteneriatului, contribuțiilor voluntare și prevenirea și soluționarea conflictelor de interese în elaborarea și implementarea politicilor publice de control al tutunului se propune ca Guvernul să aprobe Mecanismul de supraveghere a respectării interdicțiilor privind parteneriatele cu industria tutunului și a preveniri și soluționării conflictelor de interese în elaborarea și implementarea politicilor publice de control al tutunului.

La articolul 34 ce ține de reglementarea supravegherii consumului de produse din tutun și a expunerii la fumul de tutun și la aerosolul de produs din tutun sau produs conex se includ și produsele conexe, pentru a asigura echilibru reglementărilor de supraveghere a acestora. Art. 37 a fost modificat în vederea eliminării reglementărilor de retragere a actelor permissive, pentru agenții economici care activează în baza acestora, pentru nerespectarea repetată a legislației privind controlul tutunului, și înlocuit cu reglementări care înăspresc contravențiile.

2. Amendamentele aduse la articolul 17 din Legea nr. 264/2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic au drept scop interdicerea acceptării de către medic a oricărui tip de contribuție voluntară, financiară, materială sau de altă natură, din partea companiilor din industria tutunului sau altor instituții susținute, inclusiv financiar, direct sau indirect de către industria tutunului, precum și promovarea, inclusiv în mass-media, scrisă, audiovizuală, on-line, de orice produse din tutun sau produse conexe ca având un nivel de risc redus pentru sănătate cu recomandarea acestora în practica medicală ca alternative pentru fumat. Aceste amendamente au scopul de reglementa în obligațiile profesionale ale medicului norme care să prevină acțiuni în promovarea unor produse din tutun sau

produse conexe, ca fiind mai puțin dăunătoare decât altele, ceea ce contravine obligațiilor sale profesionale - medicul nu este în drept să supună pacientul unui risc nejustificat, nici chiar cu acordul acestuia.

3. Amendamentele la Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 vin să asigure echilibru între normele art.91¹ și art.364¹ în privința remedierii unor încălcări care constituie contravenții (art.46¹) alin. (11), pentru care acestea nu se aplică în cazul art.91¹ dar sunt valabile pentru art.364¹, ceea ce nu asigură coerență și echilibru pentru constatarea și examinarea contravențiilor pentru încălcarea legislației privind controlul tutunului. Astfel se propune excluderea art.364¹ din reglementările art.46¹ alin. (11).

De asemenea, se completează art. 91¹: i) alineatul (3) cu norme care interzic plasarea pe piață a pliculețelor cu nicotină; ii) includerea unor prevederi noi în alin. (10) privind interzicerea comercializării produselor din tutun, a produselor conexe, a dispozitivelor și a accesoriilor de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora prin unități comerciale cu activitate de comerț electronic prin intermediul paginii web; iii) expunerea alineatelor (15) și (16) în conformitate și cu referire la art. 26 alin.(1) din Legea nr. 278/2007 privind controlul tutunului; iv) abrogarea alineatelor (17) și (18); v) expunerea alineatului (21) în redacție în ceea ce privește reducerea prețurilor, efectuarea promoțiilor, oferirea promoțională sau în calitate de cadou, comercializarea la un preț mai mic decât prețul de referință produselor din tutun, a produselor conexe, a dispozitivelor și a accesoriilor de utilizare, reîncărcare sau încălzire a acestora; vi) completarea cu alineatele (22)-(24) pentru a asigura reglementări contravenționale pentru încălcări în cazul comerțului ambulant, acceptarea de către funcționarii publici și persoanele cu funcție de demnitate publică a contribuțiilor financiare voluntare, materiale sau de altă natură, inclusiv a cadourilor din partea industriei tutunului, și acceptarea de către medic a oricărui tip de contribuție voluntară financiară, materială sau de altă natură, din partea companiilor din industria tutunului.

Concomitent se propune redactarea art. 364¹, 400, 406, 408 și 423³ pentru o mai bună partajare a responsabilităților organelor de specialitate cu drept de constatare și examinare a contravențiilor în domeniul controlului tutunului – Ministerul Afacerilor Interne și Agenția Națională pentru Sănătate Publică, precum și includerea unor responsabilități pentru Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor și pentru Autoritatea Națională de Integritate.

4. Amendamentele la articolul 25 din Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320/2012 includ respectarea prevederilor din Legea nr. 278/2007 privind controlul tutunului, prin afișarea semnelor unice de interzicere a fumatului în locuri vizibile, și în cazurile în care sunt constatări înaintate de către populație, interzicerea fumatului în spațiile publice și în alte locuri în care fumatul este interzis, comercializarea produselor din tutun și produselor conexe prin unități de comerț ambulant.

5. Amendamentele la Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr.174/2018 vin cu unele modificări și completări la articolul 15 prin completarea cu alin.(12) ce vizează protecția minorilor, articolele 63, 65 și 69 ce vizează reglementările privind cerințe generale privind comunicările comerciale audiovizuale, sponsorizarea programelor audiovizuale, și plasarea de produse, în care sunt interzise produse din tutun, produse conexe și dispozitive și accesorii de utilizare, reîncărcare sau încălzire a produselor din tutun sau a produselor conexe.

6. Amendamentele la Articolul VI din Legea nr. 25/2023 pentru modificarea unor acte normative prevăd uniformizarea intrării în vigoare a modificărilor realizate prin Legea nr.25/2023, în scop de a evita neconcordanțele între modificările la Legea nr.278/2007 și Codul Contravențional nr.218/2008.

7. Dispozițiile finale și tranzitorii stabilesc perioade de intrare treptată a reglementărilor, mai mari de la expirarea termenului de 12 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în special pentru cele în care antreprenorii trebuie să se conformeze la reglementările legate de etichetarea produselor din tutun pentru fumat cu pictograme, care din 01.01.2027 se propun a fi câte trei seturi, în conformitate cu prevederile Directivei 2014/40/UE. De asemenea, pentru reglementările de etichetare și ambalare a produselor din tutun și produselor conexe se propune intrarea în vigoare din 21.03.2026, odată cu intrarea în vigoare a reglementărilor pentru marcajele de trasabilitate aprobate prin Legea nr.25/2023. Reglementările pentru protecția împotriva expunerii la

fumul de tutun și la aerosolul de produs din tutun sau de produs conex se propun a intra în vigoare din 31.05.2025, concomitent cu contravențiile pentru încălcarea acestora. Reglementărilor pentru neadmiterea implicării medicilor în promovarea unor produse din tutun sau produse conexe, ca fiind mai puțin dăunătoare decât altele, ceea ce contravine obligațiilor sale profesionale - medicul nu este în drept să supună pacientul unui risc nejustificat, nici chiar cu acordul acestuia, se propun a intra în vigoare, concomitent cu măsurile de contravenție, la expirarea termenului de 3 luni din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului nu va necesita cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat. Analiza impactului la proiectul de hotărâri de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (controlul tutunului), este anexată la dosarul proiectului de act normativ.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Prevederile de modificări și completări la Legea nr. 278/2007 privind controlul tutunului, Legea nr. 264/2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic, Codul Contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008, Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320/2012, , , Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr.174/2018, vor fi încorporate în Legile respective și în actele normative ale Guvernului în domeniul controlului tutunului în scopul implementării prevederilor în cauză.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Proiectul de hotărâre a Guvernului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Sănătății, compartimentul „Transparență”, Proiecte supuse consultărilor publice” și pe portalul guvernamental (www.particip.gov.md) și poate fi accesat la link-urile:

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/ministerul-sanatatii-anunta-initierea-procedurii-de-elaborare-a-proiectului-de-lege-privind-modificarea-unor-acte-legislative-controlul-tutunului/11514>;

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/ministerul-sanatatii-prezinta-spre-consultari-publice-proiectul-de-hotarare-a-guvernului-cu-privire-la-aprobarea-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-controlul-tutunului/11762>.

Proiectul hotărârii de Guvern a fost consultat și avizat, inclusiv repetat, de autoritățile publice și instituțiile interesate în conformitate cu prevederile Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, propunerile înaintate au fost luate în considerare și compilate în tabelul de sinteză.

În cadrul Ședinței de eliminare a divergențelor din 15.05.2024, inclusiv propunerile adiționale înaintate de către autoritățile și instituțiile interesate, în urma ședinței de eliminare a divergențelor din 15.05.2024 au fost luate în considerare și compilate în tabelul de sinteză. Procesul-verbal al Ședinței de eliminare a divergențelor din 15.05.2024 este anexat la dosarul proiectului de act normativ.

8. Constatările expertizei anticorupție

În scopul respectării prevederilor art. 34 și 35 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul a fost supus expertizei anticorupție. Raportul de expertiză anticorupție Nr. ELO24/9610 din 18.04.2024 este anexat la dosarul proiectului de act normativ, iar concluzia expertizei a fost luată în considerare și compilată în tabelul de sinteză.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul de hotărâre a fost supus expertizării de Centrul de Armonizare a Legislației. Avizul de compatibilitate a concluzionat că, în scopul armonizării progresive a legislației naționale la legislația UE, potrivit angajamentelor asumate în calitate de stat candidat la aderarea UE, se va asigura revizuirea proiectului și documentelor anexate prin prisma obiecțiilor și propunerilor enunțate în prezenta Declarație de compatibilitate, care au fost luate în considerare și compilate în tabelul de sinteză.

10. Constatările expertizei juridice

În temeiul art. 34 și 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul a fost supus expertizei juridice de către Ministerul Justiției. Avizul a constituit din propuneri de completare și modificare asupra proiectului, care au fost luate în considerare prin ajustarea proiectului.

11. Constatările altor expertize

În conformitate cu prevederile pct. 11, subpct. 21, lit. a) și b) din Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2019, proiectul de AIR a fost examinat în cadrul ședințelor Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător din 12.12.2023.

În contextul implementării angajamentelor legate de implementarea Convenției-cadru privind Controlul Tutunului a Organizației Mondiale a Sănătății, precum și în conformitate cu cap. IV Asigurarea eficienței politicilor publice de control al tutunului, a Legii 278/2007 privind controlul tutunului, politicile publice în domeniul controlului tutunului nu trebuie supuse consultărilor cu industria tutunului.

Ministru

Ala NEMERENCO